

سوالات متداول در حوزه مدیریت بحران

فصل اول: کلیات ماده 1 به منظور ارتقای توانمندی جامعه در امور پیش بینی و پیشگیری، کاهش خطر و آسیب پذیری، پاسخ مؤثر در برابر مخاطرات طبیعی، حوادث و بحران ها، تأمین ایمنی، تقویت تاب آوری با ایجاد مدیریت یکپارچه در امر سیاستگذاری، برنامه ریزی، ایجاد هماهنگی و انسجام در زمینه های اجرایی و پژوهشی، اطلاع رسانی متمرکز، ساماندهی و بازسازی مناطق آسیب دیده و نظارت دقیق بر فعالیت دستگاههای ذی ربط در حوزه حوادث و سوانح و کمک به توسعه پایدار برای مدیریت بحران کشور احکام زیر وضع می شود. ماده 2 قوای سه گانه جمهوری اسلامی ایران ام از وزارتخانه ها، سازمان ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، بانکها و مؤسسات اعتباری دولتی، شرکتهای بیمه دولتی و همچنین مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، مؤسسات عمومی، بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی، نیروهای نظامی، امنیتی و انتظامی، کلیه نهادها و واحدهای زیر نظر مقام معظم رهبری با اذن معظم له و دستگاهها و واحدهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است، ام از اینکه قانون خاص خود را داشته یا از قوانین و مقررات عام تبعیت کنند و مؤسسات و شرکتهای وابسته یا تابعه آنها مشمول این قانون می باشند. ماده 3 مفهوم واژگان و عبارات اختصاری به کار رفته در این قانون به شرح زیر است: الف- مخاطره: پدیده طبیعی یا کنش انسانی (به جز موارد نظامی- امنیتی و اجتماعی) که در صورت وقوع در محیط یا جامعه آسیب پذیر می تواند تبدیل به یک بحران و حادثه خسارت بار شود. ب- بحران: از هم گسیختگی جدی عملکرد یک جامعه که ناشی از وقوع مخاطره است و منجر به خسارات و اثرات منفی گسترده انسانی، اقتصادی یا زیست محیطی می شود، به طوری که مواجهه با آن فراتر از توانایی جامعه متأثر و دستگاههای مسؤول موضوع ماده (2) این قانون باشد. پ- آسیب پذیری: ضعف و کمبودهای مادی و غیرمادی شامل فیزیکی، اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی در جامعه است که باعث می شود وقوع مخاطرات منجر به بحران شود. ت- خطر: مقدار یا اندازه خسارات انسانی و مادی احتمالی، در صورت وقوع یک مخاطره در جامعه آسیب پذیر است. ث- مدیریت بحران: نظام حاکم بر راهبردها، رویکردها، برنامه ها و اقداماتی است که با هدف پیش بینی، پیشگیری و کاهش خطر، آمادگی و پاسخ کارآمد و بازتوانی و بازسازی پس از وقوع حوادث و سوانح، به صورت چرخه ای صورت می گیرد. ج- پیشگیری و کاهش خطر: به مجموعه تدابیر و اقداماتی گفته می شود که شامل شناسایی، شناخت و تحلیل مخاطرات، آسیب پذیری ها، الزام به کارگیری مدیریت کاهش خطر در تدوین برنامه و بودجه بخشهای توسعه ای، تعیین راهبردها و اولویت های بخشهای گوناگون، تدوین و اجرای برنامه های کاهش خطر حوادث و سوانح در کشور است. چ- آمادگی: مجموعه تدابیر و اقداماتی است که ظرفیت جامعه و دستگاههای مسؤول را برای پاسخ مؤثر به حوادث و سوانح افزایش می دهد به طوری که خسارات انسانی و مادی ناشی از آن را به حداقل برساند. ح- پاسخ: مجموعه فعالیت ها و اقداماتی است که با وقوع حادثه آغاز شده و شامل هشدار سریع، تخلیه، جستجو، نجات و امداد، تأمین امنیت و نظایر اینها، متناسب با ویژگی های هر بحران می باشد. خ- بازسازی و بازتوانی: به مجموعه تدابیر و اقداماتی گفته می شود که برای ترمیم و بهبود خدمات و ساختارها، معیشت، توانمندی و شرایط زندگی جوامع متأثر از حوادث و سوانح انجام می شود؛ به نحوی که موجب ارتقای توانایی و ظرفیت آنها در جهت کاهش خطر حوادث آتی شود. د- تاب آوری: به توانایی یک نظام یا جامعه در معرض مخاطرات، برای ایستادگی، تحمل و سازگاری در برابر حوادث و سوانح و بازتوانی و بازسازی مؤثر و به موقع جامعه آسیب دیده گفته می شود. ذ- شرایط اضطراری: وضعیتی است که در پی وقوع مخاطرات و قریب الوقوع بودن حادثه یا بعد از وقوع آن ایجاد می شود و نیاز به اقدامات فوق العاده برای پاسخ دارد. ر- شورای عالی: شورای عالی مدیریت بحران کشور- سازمان: سازمان مدیریت بحران کشور- ستاد: ستاد پیشگیری، هماهنگی و فرماندهی عملیات پاسخ به بحران ماده 4- اسناد ملی و استانی مورد نیاز این قانون به شرح زیر تهیه و تدوین می شود: الف- سند راهبرد ملی مدیریت بحران: سندی است که در چهارچوب این قانون و سایر قوانین و مقررات، جهت گیری ها، اصول، معیارها و روشهای پیش بینی، پیشگیری و کاهش خطر، آمادگی، پاسخ و بازتوانی و بازسازی توسط دستگاههای مشمول این قانون و نحوه مشارکت مردم را هماهنگ با سیاست های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری و برنامه های توسعه کشور مشخص می&rt کند. این سند با تأیید ستاد ملی به تصویب شورای عالی می رسد. ب- برنامه ملی کاهش خطر حوادث و سوانح: سندی است که سازمان با مشارکت کلیه دستگاههای مسؤول موضوع ماده (2) این قانون، با رعایت قوانین و مقررات و در چهارچوب سند راهبرد ملی مدیریت بحران تهیه می کند و اهداف ویژه کاهش خطر حوادث و سوانح را به همراه اقدامات مربوطه بیان می کند. این سند با تأیید ستاد ملی به تصویب شورای عالی می رسد. پ- برنامه استانی کاهش خطر حوادث و سوانح: سندی است که اداره کل مدیریت بحران استان با رعایت قوانین و مقررات و با مشارکت کلیه دستگاههای مسؤول موضوع ماده (2) این قانون، در چهارچوب سند راهبرد ملی مدیریت بحران تهیه می کند و وظایف و اهداف ویژه کاهش خطر حوادث و سوانح تهیه می کند و شناخت مخاطرات، آسیب پذیری ها، ظرفیت ها و راهکارهای کاهش خطر استان را دربر می گیرد. این سند پس از تأیید سازمان لازم الاجراء است. ت- برنامه ملی آمادگی و پاسخ: سندی است که سازمان با رعایت قوانین و مقررات و با مشارکت کلیه دستگاههای مسؤول موضوع ماده (2) این قانون، در چهارچوب سند راهبرد ملی مدیریت بحران تهیه می کند و وظایف و اهداف ویژه کاهش خطر حوادث و سوانح تهیه می کند و شناخت مخاطرات، آسیب پذیری ها، ظرفیت ها و راهکارهای کاهش خطر استان را دربر می گیرد. این سند پس از تأیید سازمان لازم الاجراء است. ث- برنامه استانی آمادگی و پاسخ: سندی است که اداره کل مدیریت بحران استان با رعایت قوانین و مقررات و با مشارکت کلیه دستگاههای مسؤول موضوع ماده (2) این قانون، در چهارچوب سند راهبرد ملی مدیریت بحران تهیه می کند و وظایف و اهداف ویژه کاهش خطر حوادث و سوانح تهیه می کند و شناخت مخاطرات، آسیب پذیری ها، ظرفیت ها و راهکارهای کاهش خطر استان را دربر می گیرد. این سند پس از تأیید سازمان لازم الاجراء است. ج- برنامه ملی بازسازی و بازتوانی: سندی است که ضوابط، چهارچوب ها، الگوها و روشهای مؤثر بازتوانی و تهیه طرحهای بازسازی قبل و بعد از حوادث و سوانح را دربرمی گیرد و توسط سازمان و با مشارکت کلیه دستگاههای مسؤول موضوع ماده (2) این قانون با رعایت سایر قوانین و مقررات، در چهارچوب سند راهبرد ملی مدیریت بحران تهیه می شود. این سند با تأیید ستاد ملی به تصویب شورای عالی می رسد. چ- پیوست کاهش خطر: سندی است که چگونگی کاهش خطر حوادث و سوانح در برنامه ریزی و اجرای هر یک از طرحهای ملی یا همتر از آن را از طریق مطالعات میدانی و مبتنی بر شواهد تبیین می کند. این سند توسط دستگاههای موضوع ماده (2) این قانون که مسؤولیت برنامه های مذکور را برعهده دارند، تهیه می شود و به تصویب رئیس سازمان می رسد. تبصره- کلیه سندها و برنامه های ذکرشده در این ماده از زمان لازم الاجراء شدن این قانون حداکثر ظرف مدت شش ماه تهیه و مراحل تصویب آن طی می شود.

فصل دوم: ارکان ماده 5- ارکان موضوع این قانون به ترتیب عبارتند از: الف&ndash شورای عالی-ب سازمانپ- ستاد ماده 6- به منظور سیاستگذاری اجرایی در زمینه مدیریت بحران کشور، در محدوده سیاست های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری، شورای عالی مدیریت بحران کشور با عضویت اشخاص زیر تشکیل می شود: 1- رئیس جمهور یا معاون اول رئیس جمهور (رئیس شورا)- 2- وزیر کشور(نائب رئیس شورا)- 3- وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح- 4- وزیر راه و شهرسازی- 5- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی- 6- وزیر نیرو- 7- وزیر جهاد کشاورزی- 8- وزیر اطلاعات- 9- رئیس ستاد کل نیروهای مسلح- 10- رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور- 11- رئیس سازمان صدا و سیماي جمهوری اسلامی ایران- 12- رئیس سازمان (دبیر شورا)- 13- رئیس جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران- 14- یک نفر از اعضای کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها و یک نفر از اعضای کمیسیون عمران به انتخاب مجلس شورای اسلامی (به عنوان ناظر)- 15- دونفر از متخصصان مدیریت بحران به پیشنهاد رئیس سازمان، تأیید وزیر کشور با حکم رئیس جمهور. 16- رئیس سازمان بسیج مستضعفین تبصره 1- دبیر شورای عالی موظف است گزارش مصوبات آن شورا را برای رؤسای قوا ارسال کند. تبصره 2- جلسات شورای عالی به صورت عادی حداقل هر سه ماه یک بار و جلسات فوق العاده آن بر حسب ضرورت به پیشنهاد رئیس سازمان و تأیید وزیر کشور تشکیل می شود. این جلسات با حضور نصف به علاوه یک اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات آن با اکثریت نسبی آراء اتخاذ می شود. تبصره 3- دبیرخانه شورای عالی در وزارت کشور(سازمان مدیریت بحران کشور) مستقر است. تبصره 4- دبیرخانه شورای عالی، مسؤول ابلاغ و پیگیری اجرای مصوبات آن است. این مصوبات با تأیید رئیس جلسه(رئیس جمهور یا معاون

اول رئیس جمهور) و در عیاب وی وزیر کشور لازم الاجراء است. ماده 7- وظایف شورای عالی عبارت است از: الف- تصویب و به روزرسانی سند راهبرد ملی مدیریت بحران ظرف مدت سه ماه پس از تدوین آئین- تصویب و به روزرسانی برنامه ملی کاهش خطر حوادث و سوانح، برنامه ملی آمادگی و پاسخ و برنامه ملی بازسازی و بازتوانی ظرف مدت سه ماه پس از تدوین آنها تبصره- دبیر شورای عالی، سایر موضوعاتی را که مربوط به حوزه سیاست های اجرایی مدیریت بحران بوده و نیاز به طرح در شورای عالی داشته باشد به آن شورا پیشنهاد می کند. ماده 8- سازمان، که پیش از این به موجب قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور مصوب 1387/2/31 تشکیل شده بود، مسؤولیت یکپارچگی در اعمال مدیریت بحران کشور و ارتقای اثربخشی آن را برعهده دارد. رئیس سازمان، از میان کسانی که تحصیلات دانشگاهی مرتبط و حداقل هفت سال سابقه کار تخصصی در زمینه مدیریت بحران دارند برای یک دوره پنجساله به پیشنهاد وزیر کشور و تصویب هیأت وزیران با حکم رئیس جمهور منصوب می شود و با پیشنهاد وزیر کشور و پذیرش رئیس جمهور عزل می گردد. تبصره 1- ساختار سازمانی مناسب و متناظر برای وظایف سازمان در سطوح استانی و شهرستانی به ترتیب زیر نظر استاندار و فرماندار، متناسب با حجم وظایف، گستره جغرافیایی، شرایط اقلیمی و حساسیت های منطقه ای به پیشنهاد سازمان طراحی می شود و بعد از طی مراحل قانونی به تصویب سازمان اداری و استخدامی کشور می رسد. تبصره 2- رئیس سازمان به ترکیب اعضای شوراهای عالی مشروحه ذیل اضافه می شود: الف- شورای عالی شهرسازی و معماری ایران موضوع حکم ماده (3) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب 1351/12/22 با اصلاحات و الحاقات بعدی- شورای عالی حفاظت محیط زیست موضوع حکم ماده (2) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب 1353/3/28 با اصلاحات و الحاقات بعدی- شورای عالی آب موضوع حکم ماده (10) قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی مصوب 1379/10/6 با اصلاحات و الحاقات بعدی- شورای عالی بیمه موضوع حکم ماده (10) قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران مصوب 1350/3/30 با اصلاحات و الحاقات بعدی تبصره 3- عضویت رئیس سازمان در شوراهای عالی موضوع بند "الف" و بند "ت" تبصره (2) این ماده بدون حق رای است. ماده 9- وظایف سازمان عبارت است از: الف- تهیه و تدوین سند راهبرد ملی مدیریت بحران، برنامه ملی کاهش خطر حوادث و سوانح، برنامه ملی آمادگی و پاسخ و برنامه ملی بازسازی و بازتوانی جهت تصویب شورای عالی- ارتقای همکاری و هماهنگی بین سازمانی به منظور ایجاد هم افزایی و تحقق اهداف کلان از طریق تشکیل بانک اطلاعاتی تخصصی مدیریت بحران و دسترسی متناسب به نظام جامع مدیریت اطلاعات، مستندسازی و علت یابی، تهیه ضوابط فنی، استانداردها و دستورالعمل‌ها؛ های مورد نیاز این قانون جهت تصویب در ستاد ملی- ارتقای توان شناسایی مخاطرات و درک خطر حوادث و سوانح در سطح کشور از جمله تهیه اطلس ملی مخاطرات طبیعی و تدوین برنامه های کاهش خطر حوادث و سوانح استانی جهت تصویب ستاد ملیت- کمک به ایجاد و ارتقای ظرفیت ها و مراکز پایش مخاطرات و هشدار سریع در دستگاههای مرتبط موضوع ماده (2) این قانون- ایجاد آمادگی مطلوب سازمانی و عملیاتی برای پاسخ به بحران از جمله برنامه ریزی و ایجاد هماهنگی جهت استقرار نظامهای قابل اطمینان آمادگی و ایمنی در مؤسسات دولتی، عمومی غیردولتی، خصوصی و تأسیسات وابسته به آنها، ایجاد شبکه ارتباطی اختصاصی برای شرایط اضطراری، تهیه برنامه های آمادگی و پاسخ استان ها و تدوین ضوابط فنی و دستورالعمل های لازم جهت استاندارد کردن خدمات سازمان های امدادی در سطح کشور- جذب، هدایت و توزیع امکانات و کمکهای دولتی داخلی و خارجی با رعایت اصل هشتادم (80) قانون اساسی- ارتقای توانایی کشور برای بازتوانی و بازسازی پس از وقوع حوادث و بحرانها از جمله پیگیری ایجاد زیرساخت های لازم و تدوین ضوابط، فرایندها و استانداردهای مورد نیاز بازتوانی و بازسازی با همکاری سازمان ملی استاندارد و سایر دستگاههای موضوع ماده (2) این قانون- برنامه‌ها؛ های، ریزی، هدایت و حمایت جهت ایجاد و ارتقای روشهای جبران خسارت نظیر استفاده از بیمه‌ها؛ های، حمایت‌ها؛ های مالی و سازوکارهای تشویقی، تسهیلات ویژه و صندوق‌ها؛ های حمایتی در چهارچوب قوانین- کمک به رشد و توسعه دانش و فناوری در راستای ارتقای مدیریت بحران در کشور از جمله ترویج به کارگیری فناوری های نوین پیشگیرانه در ساخت وسازها، آینده پژوهی و ایجاد نظام دیده بانی علمی از طریق همکاری های دوجانبه یا چندجانبه با دانشگاهها و مؤسسات پژوهشید- ایجاد چهارچوب های لازم برای همکاری مؤثر در سطح منطقه ای و بین المللی از جمله تهیه دستورالعمل های جذب و توزیع کمکهای خارجی با رعایت اصل هشتادم (80) قانون اساسی- توسعه مشارکت های مردمی برای تقویت مدیریت بحران جامعه محور و ترویج فرهنگ ایمنی در جامعه از طریق برنامه ریزی و هماهنگی برای آموزش، سازماندهی و استفاده از ظرفیت تشکلهای مردمی، نهادهای غیردولتی، فراسیون های ورزشی، نیروهای داوطلب مردمی و بخش خصوصی در مدیریت بحران، تدوین سازوکارهای حمایتی و تشویقی جهت آموزش و ارتقای آمادگی مردم در برابر بحران- پیش بینی سالانه نیازهای مالی، تجهیزات و اقلام امدادی مربوط به مدیریت بحران کشور و اعلام به سازمان برنامه و بودجه کشور و سایر دستگاههای مسؤول موضوع ماده (2) این قانون جهت تأمین آنها